

trud

Сектор сигурност: U-turn!

29.07.2013 09:09 | Анализи

Стефан Попов

МВР се е превърнало в мастодонт, който се занимава с всичко - бие, танцува, гаси пожари, разследва, контролира и какво ли още не.

Президентът върна промените в Закона за специалните разузнавателни средства, известни като СРС-та. Предвид характера на президентското вето това е детайл. Но в контекста на протестното движение не е.

Протестите са прицелени в нечистоплътното срастване на държава, политика, бизнес и криминалност и така поставят целия сектор сигурност на фокус. Той е пряк пример как може да оперира кландестинната държава, тази на тайните договарияния, на скритите мрежи, на

подмолните влияния и т. н. Като цяло сектор сигурност е далеч от необходимата съвременна реформа, много далеч.

Принципи

Реформата трябва се мисли като проект: решава се определен проблем за определен период, има ясна първична задача. В този план следните три принципа застават в основата :

Първо, политики за сигурност се организират около вероятността за неблагоприятно събитие, което застрашава конституционния ред, тоест през "рискове за сигурността". Те дефинират полето на политиките за сигурност и всичко друго

се игнорира.

Второ, за България основен риск за сигурността е вътрешният срив на институциите. Той се дължи на високите степени на криминализация, на срастване на политика, държава, бизнес и криминалитет.

Трето, този приоритетен риск предефинира традиционните роли. Най-съществено е, че водеща роля получава една дълбоко реформирана прокуратура. Останалите звена и целият сектор сигурност се адаптират към този мандат.

Прокуратура

Прокуратурата се извежда от съдебната власт и става директно политически отговорна институция. Тя трябва да бъде публично осветена, аналогично на структурите на изпълнителната власт. Това е аргументът за вграждането в изпълнителната власт, който не се разбира масово.

Разузнаванията на България трябва да се обвържат с прокуратурата и да развият капацитет на "криминално разузнаване" в рамките на специален мандат.

ГДБОП трябва да се обвърже пряко с прокуратурата и да се изгради върху функцията на "разследващия прокурор". Дотогава ГДБОП се изолира, а най-добре да се разпусне.

Подобно е положението и с прочутите СРС-та. По принцип СРС-та трябва да се използват много рядко (стотици пъти по-рядко от сега), в случай на специални акции срещу криминални мрежи.

Докато не се обвържат с една бъдеща реформирана прокуратура, те трябва да бъдат извадени от употреба с мораториум.

Разузнаване

Всички разузнавания трябва да бъдат обхванати от закони. Същевременно всяка служба в сферата на разузнаването не трябва да започва да функционира, докато не са налице механизми за контрол.

Разузнаването се свежда до информация и анализ. Всичко друго освен тези две функции се изнася другаде или се анулира. Капацитетът на разузнаването да бъде развиван в много тясно сътрудничество с партньорски служби, предимно в Западна Европа, САЩ, Израел.

Разузнаването трябва да бъде максимално отрезвено: масирано разсекретяване; кариера, обвързана с високи степени на образование, докторанти, специализации и пр. Дейности по анализ да се възлагат и на външни консултантски агенции, НПО-та и т.н. в конкуренция с държавното разузнаване.

МВР

МВР трябва да допълва тези политики, но само в сферата на конвенционалната престъпност. Извън това обаче МВР трябва да се построи върху една ясна дефиниция: полицейската функция е първично охранителна: тя не е разузнаване, не е следствие, не е множество други неща. Всичко извън тази граница може да се допуска в МВР по изключение.

МВР трябва да се освободи от несвойствени функции и съответни звена. Това се отнася до служби като "Пожарна безопасност", охранителни дейности, бедствия и катастрофи и пр. Напълно неясно е защо МВР има свои собствени институти и Полицейска академия.

МВР трябва сериозно да се тласне към децентрализация в съответствие с по-модерни тенденции. Полицейската дейност принадлежи първично на малката общност, а издигането до центъра на държавата е допълнително, в случая с България прекомерно. В качеството си на национална полиция МВР трябва да се освободи и от ангажименти по борба с т. нар. организирана престъпност и високата институционална корупция.

Парадоксът на криминализацията

Политиките за сигурност се изпълняват от същите тези държава и институции, за които твърдим, че са в риск за вътрешен срив поради високи степени на криминализация. Единственият начин да се отслаби този парадокс е традиционен и несигурен: широка публичност, открит публичен процес и драматично по обем разсекретяване на държавата.

Протестното движение по директен и прост начин казва: Всичко на улицата! В смисъл пред нас, пред очите ни. Това послание трябва да се пренесе директно в сферата на политиките за сигурност. Никакви увъртания за особената роля на институциите на сигурността не трябва да се приемат сериозно. Няма такава особена роля.

ЕТИКЕТИ: НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ, МВР, ДАНС,